

Bildirilerin Bibliyometrik Profili: IX. Ulusal

Müzik Eğitimi Sempozyumu

Güliden Filiz ÖNAL*

DOI:.....

Makale Bilgileri

Yükleme:02/01/2017 Düzeltme:07/07/2017. Kabul:11/12/2017

Özet

Bu çalışmanın amacı, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan yüz bildirinin bibliyometrik profilini oluşturmaktır. Araştırma; durum belirleyici bir araştırma olup betimsel yöntem kullanılmıştır. Model olarak "Belgesel Tarama Modeli" tercih edilmiştir. Araştırmada; IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan yüz adet bildirinin tema dağılımları ile bildirilere ait 1113 kaynak; kaynak türü dağılımı, yıllara göre dağılımı, yerli kaynak dağılımı, yabancı kaynak dağılımı, kaynakçaların sayısal dağılımı, yazar sayısı dağılımı ve en çok atf yapılan yazarlar kimlerdir değişkenlerine göre incelenmiştir. Sonuç olarak, tema dağılımında %60 oranında "dersler ile müzik eğitimi", en çok atf yapılan kaynağın hem yerli hem de yabancı kaynak olarak "kitap" olduğu, atf yapılmayan bildiri sayısının 4 tane olduğu gözlemlenmiştir. En çok atf alan yazarlar belirlenmiş, bildirilerin önemli bir kısmının tek yazarlı olduğu, üç yazarlı sadece bir tane bildiri olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; bibliyometrik çalışmalar sayesinde araştırmanın yapıldığı ilgili disipline ait ulusal ve uluslararası araştırmaların özellikle nicel görünümüne ilişkin bilgiler ortaya çıkartılarak, aynı alana ait farklı çalışmaların birbirleri ile karşılaştırılmasının yanısıra iş birliği çalışmaları ile ilgili konudaki uzmanlığın paylaşılması yönünde çalışmaların desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, bildiri, Sempozyum, Kongre, Müzik eğitimi, Bibliyometri.

Giriş

“Bilgi Toplumu” kavramının hızla yayıldığı dünyamızda, her alanda olduğu gibi müzik alanındaki gelişmelerin de, değişik yorum ve sentezlerle aktarılmasını sağlamak ve yenilikleri yansıtması bakımından kongre ve sempozyumlar büyük önem taşımaktadır. Gün geçtikçe karmaşık hale gelerek, aynı alanda bile olsa birden fazla uzmanlık alanını kapsayan araştırmalarda, bireysel olarak bir araştırmacının tüm bilgi, belge ve teknik beceri ile donanımlı olması pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle, düzenlenen bilimsel toplantılarda, farklı donanımlara sahip sosyal çevrelerden gelen ve değişik statülere sahip bireylerin fikirleri, farklı alanlarda farklı teknik ve yöntemler kullanılarak yapılan araştırma, inceleme, deneme ve uygulamaları diğer toplumlara tanıtmaya ve yayma fırsatı doğmaktadır. Bildirilerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve analiz edilmesi ise bibliyometrik çalışma alanına girmektedir.

Bibliyometri; yayınların ya da belgelerin yazar, konu, yayın bilgisi, atıf yapılan kaynaklar vb. gibi belirli özelliklerin niceliksel olarak analizi ile ilgilidir. Bibliyometrik araştırmalar bilimsel yayınların kaynaklarında bulunan kaynakların ayrıntılı olarak incelendiği araştırmalardır (Al ve Soydal, 2010, s. 350).

Elde edilen bibliyometrik verilere dayanarak çeşitli disiplinlerde bilimsel iletişim sürecinin nasıl gerçekleştiği araştırılabilir (Al ve Tonta, 2004, s. 19).

Bibliyometri, bilimsel çalışmaların, yazar, konu, atıf yapılan yazar, atıf yapılan kaynaklar gibi verilerin istatistiksel olarak incelenmesi ile ilgilenmekte, elde edilen istatistiksel sonuçlar doğrultusunda belirli bir disipline ait genel yapının ortaya konmasını mümkün kılmaktadır. Bibliyometrik yöntemler kullanılarak belirli bir disiplinde, belirli bir ülkede çalışılan konu başlıkları, bu konuları çalışan yazarlar, yazarlar arası işbirliği, fazla ya da az çalışma yapılan konu başlıkları belirlenebilmektedir (Wallace, 1989, s. 10-11).

Bilimsel araştırma yapan insanların yazdıkları alan ile ilgili olan daha önce yapılmış çalışmaları kaynak göstermesi geleneği 19. Yüzyılda başlamıştır (Egghe ve Rousseau, 1990, s. 204). Böylece bilimsel her çalışma, sahip olduğu kaynaklarla ve dipnotlarla o konudaki bilimsel literatürün bir parçası haline gelmektedir. Bir bilimsel çalışmanın kaynak listesi; çalışmayı yapan yazarın sahip olduğu düşüncelerle az çok ortak paydaya sahip olan ya da benzer ilgili çalışmadan daha önce yapılmış çalışmalardan oluşur.

Küreselleşen dünyada gelişen teknoloji ile birlikte ortaya çıkan kitlesel iletişim araçları günlük hayatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Bu gelişme sayesinde bilim dünyası birbirine yakınlaşmış, bilgi alışverişi ile deneyimlerin paylaşılması hızlanmış ve bilimsel iletişimdeki etkinlik artmıştır. Web üzerinden bilgi kaynaklarının paylaşılması, uluslararası projelere ve konferanslara katılım ve benzeri

bilimsel etkinlikler araştırmacılar arasındaki işbirliğini son yıllarda hızla artırmıştır. Bilginin paylaşımı için önemli bir araç olan metinsel çalışmalar (makale, bildiri vb.), içinde barındırdığı bilgi ve yaptığı atıflar sayesinde okuyucuyu ilgili konu hakkında bilgilendirmekte ve yönlendirmektedir. Bir çeşit bilimsel metin analizi olan bibliyometrik araştırmalarda belgelerin ya da yayınların belirli özellikleri analiz edilerek bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Coştur, 2007).

Bilim ve teknolojinin gelişiminin bibliyometrik yöntemlerle niceliksel olarak değerlendirilmesi, uzmanlık alanlarındaki gelişmelerin dünya standartları çerçevesinde ya da ulusal kurumların birbirleri ile karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır (Zan, 2012, s. 230, aktaran Polat ve diğerleri, 2015, s. 278).

Ülkemizde bu alanda yapılmış olan çalışmalardan ilki 1970 yılında Ahmet Kemal zinn tarafından yazılan "Growth in Turkish Positive Basic Sciences" adlı eserdir. Çalışmada, Türkiye'nin temel bilimlerdeki durumunun incelenmesinin yanı sıra fizik, kimya, biyoloji, matematik ve astronomi alanlarındaki bilimsel verimlilik de llmeye çalışılmıştır (Al, 2008, s. 10).

Bibliyometrik çalışmalardaki esas artış 1990'lı yıllardan sonra olmuştur. Bunlar arasında fizikçilerin yayınlarına ilişkin nicel analizlerin gerçekleştirildiği çalışma kronolojik açıdan 1990 yılı sonrasındaki ilk çalışmalardan biridir. Söz konusu çalışmada 1938-1987 yılları arasında SCI (Science Citation Index) kapsamında yer alan fizikle ilgili 860 yayın çeşitli açılardan (araştırmanın teorik ya da deneysel olup olmadığı, hangi konuda olduğu, araştırmayı gerçekleştirenlerin hangi kurumda çalıştığı) incelenmiştir (Atılğan ve diğerleri, 2008, s. 394 - aktaran Polat ve diğerleri, 2013, s. 280).

- Araştırmacıların farklı nedenlerle bibliyometrik araştırmalara yöneldiği bilinmektedir.
- Bibliyometrik araştırmalarla bir yandan herhangi bir konudaki araştırmalar belirlenirken, diğer yandan da bunlar arasındaki etkileşimin boyutları gözler önüne serilmektedir.

Bibliyometri ile ilgili araştırmalar, özellikle 1980' li yıllardan itibaren ivme kazanmıştır. Başlangıçta matematikçilerin, enformatikilerin ve sosyologların uğraş alanı olan bibliyometrik çalışmalar giderek farklı birçok alana dağılmıştır. İnternetin ve bilişim teknolojilerinin hızla yaygınlaşmasıyla da paralel bir gelişme göstermiştir.

İlgili Araştırmalar

Bilimsel çalışmalardaki farklı verilerin niceliği hakkında bilgi sahibi olmamıza yardımcı olan bibliyometrik analiz yöntemiyle çalışılan literatür incelendiğinde, birçok araştırmaya rastlayabiliriz.

Gerek Heinzkill (1980), Stern (1983), McCain (1987), Lindholm - Romantschuk ve Warner (1996) tarafından gerçekleştirilen ve sadece dergilerin incelendiği araştırma sonuçları gerekse Cullars

(1985), Budd (1986), Cullars (1992, 1998)'ın yalnız kitaplar üzerinde yapmış oldukları bibliyometrik analiz çalışmalarında en çok kitaplardan yararlandığı ortak sonucuna ulaşmıştır.

Scientometrics dergisinin ilk 50 sayısında yer alan çalışmalar Schubert (2002) tarafından yazar sayısı ve ortak yazarlık karakteristikleri bakımından değerlendirilmiştir.

Dutt, Garg ve Bali (2003) ise yine Scientometrics dergisinde yayımlanan ilk 50 makaleyi yazarların kurumları, ortak yazarlık durumu ve yayınların coğrafi dağılımı açısından ele almışlardır (Hotamışlı, Efe, 2015, s. 105).

Ülkemizde bu alanda yapılmış olan çalışmalardan ilki 1970 yılında Ahmet Kemal Özinönü tarafından yazılan "Growth in Turkish Positive Basic Sciences" adlı eserdir. Çalışmada, Türkiye'nin temel bilimlerdeki durumunun incelenmesinin yanı sıra fizik, kimya, biyoloji, matematik ve astronomi alanlarındaki bilimsel verimlilik de ölçülmeye çalışılmıştır (Al, 2008, s. 10).

Al ve Tonta (2004), "Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar" adlı çalışmalarında Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nde 1974-2002 yılları arasında yazılmış olan 100 adet yüksek lisans ve doktora tezini bibliyometrik özellikleri açısından incelemişlerdir. Araştırma ile elde edilen bulguların kütüphane koleksiyonlarının değerlendirilmesinde ve kütüphanecilik alanında çekirdek dergi koleksiyonu oluşturulmasında kullanılması amaçlanmaktadır.

Birinci (2008), "Turkish Journal of Chemistry'nin Bibliyometrik Analizi" isimli çalışmasında 1995 yılından beri Science Citation Index (SCI) ve Chemical Abstracts tarafından indekslenen Turkish Journal of Chemistry (TJC) Dergisi'ni bibliyometrik açıdan ele almış, 1995-2007 yılları arasında yayımlanan 861 makale incelenmiştir.

Yozgat ve Kartaltepe'nin (2009) birlikte hazırlamış oldukları "Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Kitaplarında Yer Alan Bildirilerin Bibliyometrik Profili: Örgüt Teorisi ve Örgütsel Davranış Bildirileri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı makalede, Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde Örgütsel Davranış ve Örgüt Teorisi başlıkları altında 391 bildiride yapılan 7745 adet atıf analiz edilmiş, bildirilerin bibliyometrik profilleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Ece ve Tatar (2012), "Bilimsel Dergilerdeki Müzik Makalelerinin Bibliyometrik Profili" adlı çalışmalarında Türkiye'deki bilimsel dergilerde 2000-2007 yılları arasında yayımlanan müzik makalelerini bibliyometrik açıdan incelemişlerdir. Araştırmada, bu yıllar arasında yayımlanmış 207 makale ve bu makalelere ait olan 2020 atıf incelenmiştir. En fazla makale yazan yazarların ve en sık atıf yapılan isimlerin belirlendiği çalışmada, makalelerin büyük bir kısmının tek yazarlı olduğu,

günümüze yaklaştıkça makale yayın ve atıf sayısının artmaya başladığı, kaynakçalarda en fazla yer alan kaynak türünün kitaplar olduğu tespit edilmiştir.

Çiçek ve Kozak (2012) *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili farklı üç dönem üzerinden 202 makaleyi, çeşitli bibliyometrik özellikler çerçevesinde incelemiştir.

Polat, Sağlam ve Sarı'nın (2013) "Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi" ve "Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi" adlı ayrı ayrı iki çalışmalarında toplamda 714 makalenin bibliyometrik analizi yapılmıştır.

Yalçın'a (2010) ait "*Milli Folklor*" dergisinde yayımlanan makaleleri çok yazarlık, yazarların çalıştıkları kurumlar ve atıf analizi yönünden incelenmesi bulunmaktadır.

Tatar (2010) "Bilimsel Dergilerdeki Müzik Makalelerinin Bibliyometrik Profili" adlı çalışmasında ülkemizdeki bilimsel dergilerde (e-dergi, yayınevi dergileri, üniversite dergileri) 2000-2007 yılları arasında yayımlanan müzik makalelerini incelemiştir.

Dumrul ve Aysu (2006), Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nde yayınlanan "Makaleler: Değerlendirme ve Bibliyografya (1981-2005)" isimli makalesinde, makale yazarlarının unvanları, çalıştıkları kurumlar, anabilim dalları, çok yazarlık durumu, yazarların dergide yayımlanan makale sayısı ve makalelerin yazım dili gibi özelliklerini dikkate alarak incelemiştir.

Ulu ve Akdağ (2015), Selçuk İletişim Dergisi'nde yayınlanan "Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Dergisi Örneği" isimli makalesinde, 1999-2013 yılları arasında Selçuk İletişim Dergisi'nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik profilini oluşturmak amacıyla, en verimli yazarlar kimlerdir ve yazarlar arası ilişki durumu nedir? Çok yazarlık durumu nedir? Dergiye katkıda bulunan yazarların kurumları nelerdir? Dergide yılda ortalama kaç makale yayınlanmıştır? Makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır? Dergide yayımlanan makalelerin yazarlarının durumu 80/20 Kuralı'na, Price ve Lotka Yasaları'na uymakta mıdır? Makalelerde kullanılan ortalama kaynakça sayısı nedir? sorularına cevap aranmak üzere araştırmada; 1999-2013 yılları arasında yayınlanmış 467 tane makale analiz edilmiştir.

Problem Cümlesi

IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildirilerin bibliyometrik profili nasıldır? sorusuna cevap aranacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan 100 bildirinin 8 farklı değişkene göre analiz edilerek değerlendirilmesidir. Bu sayede, araştırma yapılan alana ilişkin elde edilen bulgularla; olumlu, güçlü, eksik ve zayıf yönler tespit edilebilmekte, araştırmaların performansları değerlendirilebilmekte, daha da önemlisi ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde aynı ya da farklı alanların birbirleriyle karşılaştırılmaları sağlanabilmektedir. Bu sayede, alana ilişkin değişikliklerin takip edilerek, gelişmelerin gerek ülkenin müzik politikası hedeflerinin yönlendirilmesinde gerekse tespit edilen problemlerin çözümlenmesinde önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu amaçla, bilimsel araştırmaları ölçmek ve analiz etmek için matematiksel ve istatistiksel metotların kullanıldığı bir yöntem olan bibliyometrik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'de bilimsel araştırmaların değerlendirilmesinde bibliyometrinin kullanımı ise henüz başlangıç aşamasındadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Bildirilerde;

- ✓ Tema dağılımı nasıldır?
- ✓ Kaynakçaların kaynak türü dağılımı (kitap, makale, bildiri vb.) nasıldır?
- ✓ Kaynakçaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- ✓ Yerli kaynak dağılımı nasıldır?
- ✓ Yabancı kaynak dağılımı nasıldır?
- ✓ Kaynakçaların sayısal dağılımı nasıldır?
- ✓ Yazar sayısı dağılımı nasıldır?
- ✓ En çok atıf yapılan yazarlar kimlerdir?

Yöntem

Araştırmada; verilerin toplanması, tanım, açıklama ve değerlendirilmelerin yapılmasında "belgesel tarama yöntemi" kullanılmıştır. Belgesel tarama yöntemi, var olan kayıt ve belgelerin sistemli şekilde incelenmesi yolu ile veri toplanmasıdır. Yazılı belgeler çerçevesinde belgesel tarama belirli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 1991, s. 183).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan 100 bildiri, konu başlıkları çerçevesinde incelenmiş ve aynı konuya ait olduğu düşünülen çalışmalar iki uzman görüşü de

alınarak altı başlık altında toplanmıştır. Sayısı en fazla olan “Dersler” başlığı altında 37, “Müzik Eğitimi ve Öğretimi” başlığı altında 23, “Program İnceleme” başlığı altında 10, “Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Müzik Dersleri” başlığı altında 7, “Türk Müziği” başlığı altında 5 ve “Engelli Öğrenciler” başlığı altında 4 bildiri tespit edilmiştir. Sadece bir ya da ikişer tane olanlar ise “Diğer” başlığı altında toplanan 14 bildirden oluşmaktadır (“Diğer” başlığı altında toplanan kaynaklar; arşiv belgesi, gazete, katalog, resmi kurum yönetmelikleri gibi belgelerdir).

Araştırmada, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan 100 bildiriye ait veriler, Excel tablosuna aktarılarak, hem sayısal hesaplamalar (f ve %) hem de tablo ve grafiklerle gösterilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma kapsamında belirlenen sekiz soruya cevap aranmaya çalışılmış, elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

Bildirilerde Tema Dağılımı

Tablo 1. Tema dağılımı

TEMALAR	f	%
Dersler	37	37
Müzik Eğitimi ve Öğretimi	23	23
Program İnceleme	10	10
Okul Öncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Müzik Dersleri	7	7
Türk Müziği	5	5
Engelli Çocuklar	4	4
Diğer	14	14
Toplam	100	100

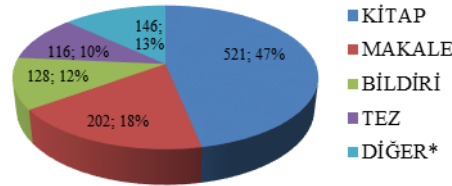
Tablo 1 incelendiğinde, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan 100 bildiri üzerinden, müzik alanında ülkemizde çalışılan temalar belirlenmeye çalışılmıştır. Yüzdeler dilim olarak en fazla paya (%37) sahip olan “Dersler” başlığı altındaki bildiriler, üniversitelerin “müzik eğitimi” programlarında yer alan derslere ait farklı yaklaşım ve metotlarla yapılmış çalışmaları içermektedir. İkinci sıradaki tema ise “Müzik Eğitimi ve Öğretimi” dir. Bu durumun, sempozyumun müzik eğitimi alanında olmasının doğal bir sonucu olduğu düşünülebilir. “Diğer” teması altında ve farklı konuların işlendiği bildiriler ise sırasıyla; ikişer bildiri ile “kişisel profiller”, “müzik öğretmenliği eğitimi”, “öğretim yaklaşımları”, “görüş değerlendirme” dir. Birer bildiri ile “müzik teknolojisi eğitimi”, “repertuar inceleme”, “AGSL (Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi) öğrenci görüşleri”,

“tez inceleme”, “ülke müzikleri” ve “akademik başarı” ile ilgili konulardır. Burada en dikkat çekici olan “Engelli Çocuklar” başlığı altında toplanan bildiri sayısının sadece 4 tane olması, ülkemizde bu alanda fazla çalışma yapılmadığını göstermektedir.

Kaynakçaların Kaynak Türü Dağılımı

Tablo 2. Kaynak türü dağılımı

KAYNAKLAR	f	%
Kitap	521	46.8
Makale	202	18
Bildiri	128	11.5
Tez (Y.L., Dr.)	116	10.4
Diğer	146	13
Toplam	1113	100

Şekil 1. Kaynak Türü Dağılımı

Şekil 1. incelendiğinde, 100 bildiriye bulunan 1113 kaynaktan, kaynak türü olarak 521 (%47) ile en çok atıfı kitapların aldığı, sırasıyla 202 (%18) makale, 146 (%13) diğer, 128 (%12) bildiri ve en az ise 116 (%10) ile tezlerin kullanıldığı görülmektedir.

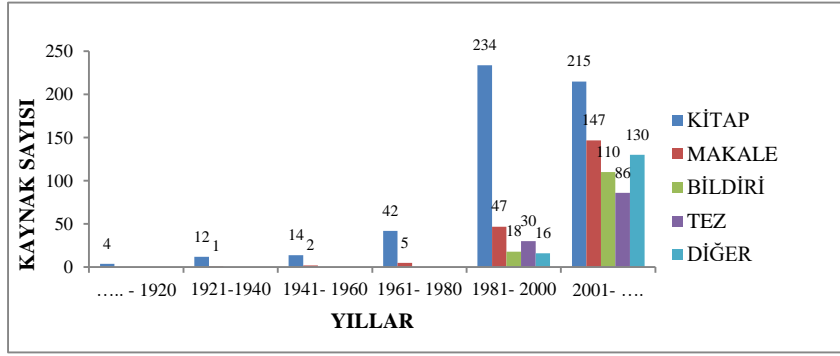
Kitap sayısının makale ve bildirilere oranla yüksek olmasının sebebi, müzik alanındaki akademik çalışmaların daha çok 1990'lı yıllardan itibaren yoğunlaşması olarak düşünülebilir.

Kaynakçaların Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 3. Kaynakçaların yıllara göre dağılımı

YILLAR	Kitap	Makale	Bildiri	Tez	Diğer
.....-1920	4	---	---	---	---
1921-1940	12	1	---	---	---
1941-1960	14	2	---	---	---
1961-1980	42	5	---	---	---
1981-2000	234	47	18	30	16
2001-.....	215	147	110	86	130
Toplam	521	202	128	116	146

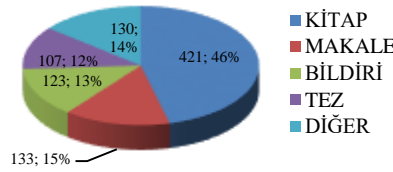
Şekil 2. Kaynakçaların yıllara göre dağılımı

Şekil 2.'de görüldüğü üzere, 1920 yılı ve öncesine ait atıf yapılan sadece 4 kitap bulunmaktadır. Bu süreç 1981-2000 yıllarına kadar hemen hemen aynı devam etmiştir. 1981 yılından itibaren, gerek küreselleşen dünya ve teknolojik gelişmeler gerekse akademik çalışmaların önem kazanmaya başlamasıyla yararlanılan kaynakların sadece kitap olmaktan çıkıp, makale, bildiri, tez ve özellikle de iletişim çağının göstergesi olan internet erişiminde hızlı bir artış gözlenmiştir.

Kaynakçaların Yerli Kaynak Dağılımı

Tablo 4. Yerli kaynak dağılımı

KAYNAKLAR	f	%
Kitap	421	46
Makale	133	14.55
Bildiri	123	13.45
Tez (YL , Dr.)	107	11.70
Diğer	130	14.22
Toplam	914	100

Şekil 3. Yerli Kaynak Dağılımı

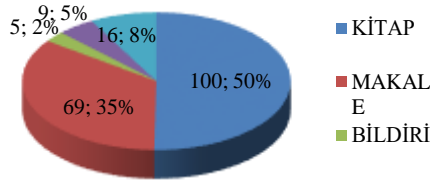
Şekil 3. incelendiğinde, toplam 1113 kaynaktan, 199 yabancı kaynak dışarıda bırakıldığında 914 yerli kaynak dağılımında; 421 (%46) ile en fazla kitap, %15 ile %12 aralığında birer puan farkla: makale, diğer, bildiri ve tezler sıralanmaktadır.

Ortaya çıkan sonuç Tablo 2'de de belirtildiği gibi, üniversitelerin müzik alanındaki lisansüstü programların 1990'lı yıllardan itibaren artmasıyla ilişkilendirilebilir. Çünkü makale ve bildirimler özellikle akademik ortamlarda yapılan bilimsel çalışmalardır.

Kaynakçalarda Yabancı Kaynak Dağılımı

Tablo 5. Yabancı Kaynak Dağılımı

KAYNAKLAR	f	%
Kitap	100	50.25
Makale	69	34.67
Bildiri	5	2.5
Tez (YL , Dr.)	9	4.5
Diğer	16	8
Toplam	199	100

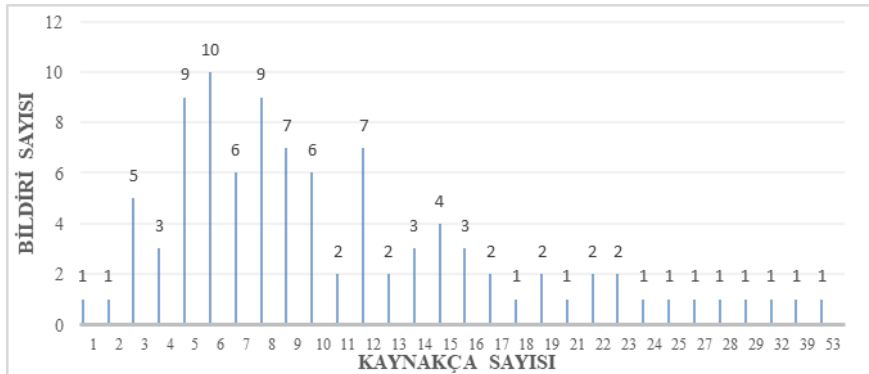
Şekil 4. Yabancı Kaynak Dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde, toplamda 1113 kaynaktan 199 yabancı kaynaktan, 100 (%50) kitap ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla 69 (%35) makale, 16 (%8) diğer, 9 (%5) tezler ve en az olmak üzere 5 tane de (%2) bildiri bulunmaktadır.

Yerli ve yabancı kaynakların dağılımına bakıldığında, yerli kaynakların yabancı kaynaklara oranla çok fazla tercih edildiği görülmektedir. Yazarların yerli kaynaklara yönelmesinin nedenleri arasında, yerli kaynaklara ulaşmanın daha kolay olması ve yabancı kaynakların kullanımında karşılaşılan dil problemi olabilir.

Bildirilerde Kaynakçaların Sayısı

Tablo 6. Kaynakçaların sayısal dağılımı

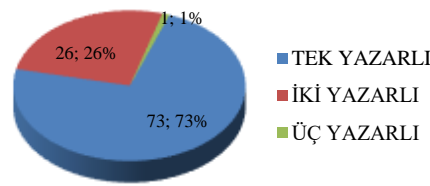
100 bildiride yapılan detaylı incelemede; kaynakça bulunmayan 4 bildiri dışında bırakıldığında, 96 bildiride toplam 1113 atıf yapıldığı ve bir bildiride ortalama %8.62 kaynak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Grafik incelendiğinde, en fazla 10 bildiride altışar kaynak, bunu

sırasıyla 9 bildiride 5 ile 8 kaynak, 7 bildiride ise 9 ile 12 kaynak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 32, 39 ve 53 tane kaynağın birer bildiride kullanılması ve 5 bildiride ise sadece 3 kaynak kullanılması dikkate değer bir sonuçtur.

Kaynakçalarda Yazar Sayısı Dağılımı

Tablo 7. Yazar Sayısı Dağılımı

Yazar Sayısı Durumu	f	%
Tek Yazarlı	73	73
İki Yazarlı	26	26
Üç Yazarlı	1	1
Toplam	100	100

Şekil 5. Yazar Sayısı Dağılımı

Şekil 5'te, toplam 100 bildiriden tek yazarlı bildiri sayısının 73 (%73), iki yazarlı bildiri sayısının 26 (%26) ve üç yazarlı bildiri sayısı ise sadece 1 (%1) tane olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacıların, kısmen ekip çalışmasını, daha çok ise bireysel çalışma yapmayı tercih ettikleri gözlenmiştir.

En Fazla Atıf Alan Yazarlar

Araştırma kapsamında, sunulan bildirilerde atıf sayısı 1113'tür. En çok atıf alan yazarlar aşağıda listelenmiştir:

Tablo 8. En Fazla Atıf Alan Yazarlar

Yazar Adı	Atıf Sayısı
Ali Uçan	43
Ahmet Say	13
Sermin Bilen	11
Şener Büyüköztürk	10
Cem Behar	
Niyazi Karasar	8

Toplam 100 bildirideki 1113 atıf incelendiğinde, yapılan araştırmalarda alan çalışmasının doğal bir sonucu olarak müzik alanındaki yayınların takip edildiği gözlenmektedir. Yukarıda belirtilen isimlerden sadece iki tane yazarın alan dışı olduğu görülmektedir. Ancak bu iki yazarın da araştırma teknikleri alanında olduğu düşünüldüğünde, bilimsel çalışmaların yöntem belirlenmesi aşamasında önemli kaynaklar olduğu anlaşılmaktadır.

En fazla atıf yapılan belli başlı yazarlar şunlardır:

- 43 atıf ile Ali Uçan
- 13 atıf ile Ahmet Say
- 11 atıf ile Sermin Bilen
- 10 atıf ile Şener Büyüköztürk
- 8 atıf ile Cem Behar ve Niyazi Karasar

Sonuç ve Öneriler

Bir bilim dalında, mevcut durumun ortaya çıkarılması amacıyla araştırma yapabilmek, ancak o alandaki literatürün incelenmesi sayesinde mümkündür. Bu tür çalışmalara yön veren yöntemlerin başında gelen bibliyometrik analiz, araştırmacılar için araştırmaya konu olan kuramsal çerçeve ile ilgili kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Bu sayede, araştırma yapılan alana ilişkin elde edilen bulgularla; olumlu, güçlü, eksik ve zayıf yönler tespit edilebilmekte, araştırmaların performansları değerlendirilebilmekte, daha da önemlisi ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde aynı ya da farklı alanların birbirleriyle karşılaştırılmaları sağlanabilmektedir.

Bu amaçla IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan yüz bildiriye ait 1113 kaynak incelenmiş, bildirilerin bibliyometrik analizi ortaya konmuştur. Elde edilen bulguların sonuçları ise şu şekilde özetlenebilir:

- IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan 100 bildiride tema dağılımlarının yarısından fazlası "dersler" ile "müzik eğitimi ve öğretimi" ana başlığı altında toplanmaktadır. Sempozyum katılımcılarının çoğunun akademisyenlerden oluştuğunu düşünürsek, girdikleri dersler ve eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik çalışmaların yapılmasının sürpriz bir sonuç olmadığını söylemek mümkündür. Ancak özellikle son yıllarda farkındalık yaratılan konulardan olan engelliler ve eğitimleriyle ilgili çalışmaların az sayıda olması dikkat çekicidir.
- Bildirilerde en sık atıf yapılan kaynak türünün % 46.8 ile kitap olduğu belirlenmiştir. Kalan yüzdeler dilimi ise birbirlerine yakın oranlarda sırasıyla; makale, diğer, bildiri ve tezler izlemektedir. Bu sonuç ise gerek ulusal gerekse uluslararası platformda müzik eğitimi alanındaki olumlu, güçlü, eksik ve zayıf yönler tespit edilebilmesinde olumlu katkılar sağlayacak bilimsel çalışmaların hızla arttığını göstermektedir. Son yıllarda elektronik kaynaklara atıfların hızla artması ise elektronik ortamdan bilgi elde etmenin yaygınlaşmasının doğal bir sonucu olarak düşünülebilir.

- IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'ndaki bildirilerde 1981 yılına kadarki süreçte yok denecek kadar az sayıda makale ve kitaptan atıf yapıldığı sonucuna ulaşılmış, toplamda 1113 kaynaktan sadece 68 kitap ile 8 makale belirlenmiştir. 1981 yılından itibaren ise kitap, makale, bildiri, tez ve diğer olmak üzere bütün kaynaklarda ciddi anlamda artış gözlenmiştir. Bu sonuç ise 1981 ve özellikle 1990'lı yıllardan itibaren hem akademik çalışmaların önem kazanması hem de kurumların, ulusal ya da uluslararası yayınları teşvik programları ile araştırmacılarına destek vermesi olarak değerlendirilebilir.
- Yabancı kaynak dağılımının yerli kaynak dağılımı oranına göre daha düşük olması, müzik eğitimi alanında yapılan araştırmaların hem uluslararası boyuta taşınmasında yetersiz kalındığını hem de dil konusunda yaşanan problemlerin henüz çözümlenemediği anlamına gelebilir.
- Tek yazarlı makalelerin oranının % 73 olması, yazarların genellikle bireysel çalışmayı tercih ettikleri görüşünü ortaya koymaktadır. Bu sonuç, "atama ve yükselme kriterleri" ile birlikte yayın teşvik programlarındaki işbirlikli çalışmalarda yapılan düşük puanlamanın olumsuz etkisi olduğu görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Oysa disiplinler arası çalışmalar, farklı disiplinlere ait bilgi ve becerileri anlamlı bir biçimde bir araya getirme ve kullanma yönünde etkili bir strateji olarak görülebilir.
- 15-17 Aralık 2010 yılında, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen "Türkiye'de Bugünden Yarına Müzik Eğitimi" konulu IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş olan 100 bildirinin bibliyometrik analizi sonucunda, en çok atıf yapılan yazarların Ali Uçan (43), Ahmet Say (13), Sermin Bilen (11), Şener Büyüköztürk (10), Cem Behar ve Niyazi Karasar (8) oldukları gözlenmiştir. Adı geçen araştırmacılardan dördü müzik araştırmacısı ikisi ise araştırma teknikleri araştırmacılarıdır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak şu öneriler sunulabilir:

- Hızla gelişen bilgi paylaşımı ve güvenilirliğin artması amacıyla, disiplinler arası çalışmalara ağırlık verilmeli ve çok yazarlı çalışmalar özendirilmelidir.
- Araştırmalarda, atıfların farklı kaynak türlerinden olmasına dikkat edilmelidir.
- Araştırma konusu belirlenirken disipline hizmet etmesi ve katkı sağlamasına özen gösterilmelidir.
- Müzik ve müzik eğitimi ile ilgili, ulusal ya da uluslararası boyutta sempozyum, panel, kongre vb. bilimsel etkinlikler düzenlenmesi için başta üniversiteler olmak üzere ilgili diğer kurumlar işbirliği halinde olmalıdırlar.

- Üretilen bilimsel eserin tanınması ve takip edilmesi açısından yayım yapma konusu teşvik edilmeli ve akademik kurumlar ile akademisyenlerin akademik çalışma performansını tarafsız ve doğru şekilde ölçecek kriterler oluşturulmalıdır.
- Araştırmaların aktarıldığı bilimsel etkinliklerin, sadece katılımcıların değil gerek o disipline ait araştırmacıların gerekse ilgi duyanların faydalanabilmesi amacıyla basımı ve yayımı sağlanmalıdır.
- Yabancı yayınların daha rahat takip edilebilmesi amacıyla kurumların yabancı dil merkezleri oluşturarak araştırmacılara destek olması sağlanabilir.
- Bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların, bibliyometrik yöntemlerle niceliksel olarak değerlendirilmesi, ilgili disipline ait gelişmelerin dünya standartları çerçevesinde ya da ulusal kurumların birbirleri ile karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Bu karşılaştırmalar sonucunda gerekirse eksikliklerin, teorik ve pratik tecrübelerin en üst düzeyde yansıtıldığı işbirliği çalışmaları ile giderilmesi ya da yine işbirliği çalışmaları ile ilgili konudaki uzmanlığın paylaşılması yönünde bilimsel çalışmalar desteklenmelidir.
- Uzman raporlarında bir araç olarak kullanılan bibliyografik göstergeler, çeşitli ülkelerde araştırma ve geliştirme politikalarının saptanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle mesleğimiz açısından, akademik yükselme kriterleri, bilimsel çalışmaların takip edilmesi, bireysel akademik başarının ölçülmesi açısından bibliyometrik analizin önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Kaynakça

- Al, U (2008). *Türkiye'nin bilimsel yayım politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım*, Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s: 10. Ankara.
- Al, U ve Coştur, R. (2007). Türk psikoloji dergisinin bibliyometrik profili.
- Al, U. ve Tonta, Y. (2004). *Atıf analizi: Hacettepe Üniversitesi kütüphanecilik bölümü tezlerinde atıf yapılan kaynaklar*. Bilgi Dünyası Dergisi, 5 (1), 19-47.
- Al, U., Soydal, İ. ve Yalçın, H. (2010). *Bibliyometrik özellikleri açısından Bilig'in değerlendirilmesi*. Bilig, 55, 1-20.
- Atılğan, D. Atakan, C. ve Bulut. B. (2008). *Türkçe kütüphanecilik dergilerinin atıf analizi*. Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 22 (4), 392-413.
- Birinci, H.G. (2008) *Turkish Journal Chemistry'nin bibliyometrik analizi*, Bilgi Dünyası, 9 (2), 348-369.

- Budd, J. (1986). *Characteristics of written scholarship in American literature: a citation study*. Library and Information Science Research, 8 (2), 189-211.
- Cullars, J. (1985). *Characteristics of the monographic literature of British and American literary studies*. Collegeand Research Libraries, 46 (6), 511-522.
- Cullars, J. (1992). *Citation characteristics of monographs in the fine arts*. The Library Quarterly, 62 (3), 325-342.
- Cullars, J. (1998). *Citation characteristics of English-language monographs in philosophy*. Library &Information Science Research, 20 (1), 41-68.
- Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili*. Türk Kütüphaneciliği Dergisi, 26 (4), 734-756.
- Dumrul, C ve Aysu, A (2006) *Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi'nde yayımlanan makaleler: değerlendirme ve bibliyografya (1981-2005)*, Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, 27, 171-249.
- Dutt, B.,Garg, K. C. ve Bali, A. (2003). *Scientometrics of the international journal scientometrics*, 56 (1), 81-93.
- Egghe, L. ve Rousseau, R. (1990). *Introduction to informetrics: Quantitative methods in library documentation and information science*. Amsterdam: Elsevier Science Publishers.
- Heinzkill, R. (1980). *Characteristics of references in selected scholarly English literary journals*. The Library Quarterly, 50 (3), 352-365.
- Hotamışlı, M. ve Efe, D. (2015) *Duygusal zekâ ve liderlik ilişkisi bağlamındaki çalışmaların bibliyometrik analiz ile incelenmesi*. Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi. Cilt: 19 Sayı: 1 S: 101-121.
- Karasar, N. (1991). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. S: 183.
- Lindholm-Romantschuk, Y. ve Warner, J. (1996). *The role of monographs in scholarly communication: an empirical study of philosophy, sociology and economics*. Journal of documentation, 52 (4), 389-404.
- Mccain, K. (1987). *Citation patterns in the history of technology*. Library and Information Science Research, 9 (1), 41-59.
- Polat, C., Sağlam, M. ve Sarı, T. (2013). *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi'nin bibliyometrik analizi*. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27 (2), 273-288.
- Schubert, A. (2002). *The web of scientometrics a statistical overview of the first 50 volumes of the journal*. Scientometrics, 53 (1), 3-20.

- Stern, M. (1983). *Characteristics of the literature of literary scholarship*. College and Research Libraries, 44 (4), 199-209.
- Tatar, C.C. ve Ece, A.S. (2012). *Bilimsel dergilerdeki müzik makalelerinin bibliyometrik profili*. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler. <http://www.akademikbakis.org/30/22.pdf>. (erişim: 30. 01. 2015)
- Ulu, S. ve Akdağ, M. (2015). *Yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili: Selçuk İletişim Dergisi Örneği*. Cilt: 9 Sayı: 1 Konya.
- Wallace, D. (1989). *Bibliometrics and citation analysis*. J. N. Olsgaard (Yay. Haz.). Principles and applications of information science: For library professionals içinde (ss.10-26). Chicago and London: American Library Association.
- Yalçın, H. (2010). *Millî Folklor Dergisi'nin bibliyometrik profili (2007-2009)*. Millî Folklor, (22) 85, 205-211. 08 Ocak 2015 tarihinde <http://www.millifolklor.com.tr> adresinden erişildi.
- Yozgat, U. ve Kartaltepe, N. (2009). *Ulusal yönetim ve organizasyon kongre kitaplarında yer alan bildirilerin bibliyometrik profili: Örgüt teorisi ve örgütsel davranış bildirileri üzerine bir araştırma*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 4 (1), 149-165.
- Zan, B.U. (2012). *Sosyal ve beşeri bilimler veri tabanında indekslenen Çankırı Karatekin Üniversitesi yayımlarının analizi*. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4(2): 227-238.

Bibliometric Analysis of the Presentations: IX National Music Education Symposium

In the globalizing world, keeping up systematically with the fast growing information and documents to eliminate researchers' time loss has become vital and crucial. Particularly bibliometric studies are aimed to guide in accession of significant qualitative and quantitative information regarding the research studies. By the means of these studies, the specific features of the publications or documents as authorship, subject, publication details and references can be quantitatively analysed.

Bibliometric researchers are the studies where references of scientific publications are analysed in detail. In the light of the gathered statistical information, the issues as the subjects that are being studied in a certain country, the authors of the respective studies, co-authorships and the subjects that are over or less researched can be defined.

By the virtue of bibliometric studies, the performances of the researches undertaken can be evaluated by identifying their strong or weak and deficient aspects. Besides, scientific works from all almost fields can be evaluated quantitatively that gives possibility to make comparisons of the developments of the expertise within the scope of world standards together with national establishments.

In this study, "document scanning method" has implemented to gather, define, explain and evaluate the data. Document scanning methodology means gathering data by systematic analysis of the records and documents. (Karasar, 1991: 183).

In this research, 100 presentations that presented in the IX National Music Education Symposium are addressed according to their headlines, studies that fell under the same category are classified under six titles after receiving two expert opinions.

It is figured out that the outstanding number of 37 under the title of "Courses", 23 under title of "Music Education and Training", 10 under the title of "Programme Analysis", 7 under title of 'Pre-school, Primary and Elementary School Music Courses', 5 under title of "Turkish Music" and 4 on "the Disabled Students" have presented. The presentation which does not appear more than one or two are categorised under the "Others" which corresponds to 14. (Archive documents, newspaper, catalogue, public agency regulations fell under title of others)

Findings can be summarised as follows:

It is observed that among seven thematic distributions, "the courses" and "music education and training" takes the share of 60%. This is result is as a natural consequence of the fact that the main theme of the symposium was music education whereas most of the participants were academicians.

Among the most frequent cited reference materials, the books with their share of %46,8 takes the first place. The reason behind outreaching number of books compare to articles and presentations stems from the fact that academic studies in the field of music gain momentum in the aftermath of 1990s. Following 1981, scientific studies with so far limited references have rapidly started to rise and diversify. For this result, stimulation programmes to support researches have come along with rapid increase of academic studies. This situation is valid regarding usage of foreign references as well. In the first place, books take place with percentage of %50 while presentations are among the least cited with percentage of %2. It could be asserted that this fact derives from the level of foreign language usage which is still at unsatisfactory degree.

In terms of number of references, while in total 1113 references are cited, on average %8.62 references are used. Nevertheless, while 32,39 and 53 references exist in individual papers, it is striking that in five presentations only 3 references have used.

It is observed that while most of the presentations are with single author (%73) only one presentation with three authors took place. It can be asserted that researchers prefer to pursue research individually. However interdisciplinary studies, collaboration among different disciplines' knowledge and skills could be an efficient strategy.

It is observed that with the share of 67% the authors in the field of music and music education takes the lead among total number of citations, 1113.

Based on the results of the study, the suggestions are as follows:

- In order to stimulate information sharing and reliability, the concentration on interdisciplinary studies and multiple authorship should be encouraged.
- In researches undertaken, researchers should pay attention to cite from different reference types.
- A necessary care should be given to the research subject to be able to contribute and serve to its related discipline.
- Not only universities but also other related establishments should be in cooperation to arrange scientific activities such as national and international symposiums, panels and congresses in the field of music and music education.
- The impartial and adequate criteria should be formed to evaluate academic performances of academicians and academic institutions, thereby publishing should be stimulated for recognition and follow-up of the undertaken scientific researches.

- The publication and transmission of the presented researches should be provided to give a chance to access not only participants of the scientific activities but also for everyone else who are interested in the issue.
- Foreign language centres should be formed to support researchers to keep up with foreign publications easily.
- The quantitative analysis of studies presented in the scientific meetings with bibliometric methods enables the comparison of developments within the respective disciplines both in the framework of world standards, moreover among the national institutions with one another. In the light of these comparisons, weaknesses should be overcome with high level of theoretical and practical collaboration to make the others partaking in gathered expertise for encouraging further scientific studies.
- Bibliographic indicators which are shown in expert reports play a definitive role in research and development studies of various countries. In consideration of our occupation, bibliometric analysis is also significant for academic promotion as it enables keeping up with scientific studies.